

Proč projekt potřebuje institucionální partnerství

Kapitola pro výroční zprávu / projektový podklad REST||ART / RESTART INTEGRACE

Úvodní rámec

REST||ART / RESTART INTEGRACE vznikl jako praktická odpověď na opakující se problém: člověk po výkonu trestu, po období závislosti, bez domova nebo po dlouhodobé sociální nestabilitě často nevypadává ze systému proto, že by změnu nechtěl, ale proto, že přechod mezi institucí a běžným životem není dostatečně bezpečně navázaný.

Projekt během svého dosavadního fungování ukázal, že zájem cílové skupiny existuje. Lidé se na nás obracejí s žádostí o podporu, příslib práce, bydlení, mentoring, pomoc s návratem do režimu nebo přípravou na podmíněné propuštění. Zároveň se ale ukazuje, že bez včasné spolupráce s institucemi, zejména s věznicemi před propuštěním, je podpora jen částečná a v některých případech i riziková.

Chybějící článek mezi VTOS a realitou po propuštění

U programu JAILBREAK je klíčové pracovat s člověkem ještě před propuštěním. Nestačí reagovat až ve chvíli, kdy je člověk venku, bez bydlení, bez práce, bez režimu a často bez bezpečné podpůrné sítě. Kritické období začíná už před výstupem a pokračuje prvními dny a týdny po propuštění.

Pro odpovědnou podporu potřebujeme znát nejen to, co o sobě klient sám uvede, ale také základní kontext jeho chování, motivace, rizik, pracovních návyků a připravenosti na změnu. Bez možnosti osobní konzultace, bez součinnosti věznice a bez základního odborného pohledu zevnitř vzniká situace, kdy projekt může poskytovat příslib podpory lidem, u nichž nemá dostatek informací pro bezpečné rozhodnutí.

To je důležité zejména u příslibů bydlení, práce nebo dlouhodobé podpory. Takový příslib může být významným podkladem při rozhodování o dalším postupu klienta, a proto musí být vydáván odpovědně, na základě reálného mapování, nikoli pouze na základě jednostranného tvrzení žadatele.

Problém není zájem klientů, ale systémová neprůchodnost

Projekt nenaráží primárně na nezáměr cílové skupiny. Naopak, zájem o podporu je vysoký. Problémem je spíše omezená možnost systémově spolupracovat s institucemi, které mají k cílové skupině přístup před jejím návratem do běžného života.

Ve věznicích se často setkáváme s tím, že již mají navázanou spolupráci s jinými organizacemi. To je pochopitelné z hlediska jejich provozu, zároveň to ale neznamená, že jsou pokryty všechny potřeby všech odsouzených nebo že existuje funkční individuální mapování každého člověka, který žádá o podporu zvenčí. Formální existence spolupráce s některou organizací sama o sobě neřeší konkrétní případ, konkrétní riziko ani konkrétní plán návratu.

Projekt REST||ART / RESTART INTEGRACE nechce nahrazovat práci věznic, Probační a mediační služby, soudů, odborných služeb ani existujících neziskových organizací. Naopak chce doplnit chybějící praktický článek: bezpečné propojení člověka před propuštěním s reálným plánem po propuštění, včetně bydlení, práce, podpůrné osoby, krizového plánu a následného sledování stability.

Role projektu: peer přístup, case management a stabilizace

Projekt se neprezentuje jako klinická, psychiatrická ani adiktologická služba. V současné fázi nemá rozpočet na plné úvazky adiktologa, psychiatra nebo širšího klinického týmu. Jeho role je jiná: včasné zachycení člověka, peer mentoring, základní case management, stabilizační plán, mapování rizik a předání do odborných služeb tam, kde je to potřeba.

Odborná podpora má být řešena bezpečně a realisticky formou externích konzultací, supervize, metodické podpory a spolupráce s návaznými službami. Projekt tak může fungovat jako most mezi člověkem, který se chce vrátit do běžného života, a institucemi nebo službami, které mu mohou pomoci v konkrétních odborných oblastech.

Dosavadní kontakty a potenciál spolupráce

Za důležité opěrné body považujeme dosavadní komunikaci s institucemi. Věznice Horní Slavkov projevila zájem o další jednání k programu JAILBREAK. Proběhla také konzultace s Úřadem práce ČR, kontaktním pracovištěm Ústí nad Labem, ve vztahu k zaměstnanosti, sociální stabilizaci a možné návaznosti programu REWORK.

Tyto kontakty ukazují, že projekt má věcný potenciál, ale zároveň potvrzují, že bez institucionálního ukotvení bude spolupráce vždy závislá na jednotlivých osobách, jednotlivých kontaktech a ochotě konkrétní instituce. Pro bezpečný a přenositelný model je potřeba jasnější rámec.

Proč je potřeba ministerské nebo institucionální ukotvení

Institucionální partnerství by projektu umožnilo:

- nastavit bezpečný a transparentní způsob komunikace s věznicemi,
- mapovat vybrané klienty ještě před propuštěním,
- ověřovat motivaci, rizika a reálnou připravenost klienta,
- lépe chránit veřejný zájem i dobré jméno projektu,
- nevydávat přísliby podpory bez dostatečného kontextu,
- navázat práci s Úřadem práce, obcemi, zaměstnavateli a návaznými službami,
- měřit dopad podpory pomocí Stabilizačního indexu, follow-up kontaktů a anonymizovaného reportingu,
- vytvořit přenositelný model pro další regiony.

Cílem není získat formální výhodu oproti jiným organizacím. Cílem je vytvořit odpovědný rámec, ve kterém bude možné bezpečně posoudit, komu má být podpora poskytnuta, jaká rizika je potřeba ošetřit a jaký plán návratu má reálnou šanci fungovat.

Shrnutí

REST||ART / RESTART INTEGRACE už má základní know-how, zkušenosti z praxe, klientský zájem a rozpracovanou dokumentaci. Slabým místem není absence motivace nebo metodiky, ale nedostatek systémové spolupráce tam, kde je nejvíce potřeba: před propuštěním, při přechodu do běžného života a v prvních týdnech stabilizace.

Proto projekt potřebuje institucionální partnerství. Bez něj může pomáhat jednotlivcům, ale jen omezeně může vytvářet bezpečný, měřitelný a přenositelný model druhé šance.

Poznámka: Konkrétní jmenné příklady klientů a citlivé údaje doporučujeme vést pouze v interní příloze nebo anonymizovaně.